

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ
ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ
ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.
ਰਾਜ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ '
ਬਨਾਮ
ਕਾਲੀ ਰਾਮ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ
1965 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 88।
7 ਦਸੰਬਰ 1966 ਈ. .

*ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-S. 251-4—ਦਾ ਦਾਇਰੇ—ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ—
ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ—ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ—ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ
—ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।*

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 251-ਏ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸਤਗਾਸਾ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਆਰ.ਗੋਗੀਆ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਅਪੀਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਐਮ ਆਰ ਛਿੱਬਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਅਤੇ ਐੱਸ ਐੱਸ ਕੰਗ, ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ

1. ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਆਰ. ਗੋਗੀਆ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਾਜ-ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਾਲੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 324 ਅਤੇ 354 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

2. 8 ਸਤੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੰਗਾਲੀ ਕਲਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਡਾਂਸਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਲੀ ਰਾਮ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਡਾਂਸਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਛਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਅਤੇ 354 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਕਲਾਸ ਕਾਲੀ ਰਾਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 12 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ 26 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਪੂਰੇ ਪਤੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਾਰੰਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀ ਜੀ.ਆਰ. ਗੋਗੀਆ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 6 ਦਸੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਅਤੇ ਇਹ 12 ਸਤੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ. ਉਸ ਦਿਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 16 ਸਤੰਬਰ 1964 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਡਾ. ਧਰਮਪਾਲ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। 16 ਸਤੰਬਰ 1964 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 26 ਸਤੰਬਰ 1964 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਡਾ. ਧਰਮਪਾਲ, ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬਾਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ. 1964. ਇਕੱਲੇ ਡਾ. ਧਰਮਪਾਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮੁੜ- ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੰਮਨ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ 14 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਲਈ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ, ਇਹ ਕੇਸ ਸ਼ਰੀ ਗੋਗੀਆ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਉਸ ਦਿਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੁਬਾਰਾ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਮਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਅਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ

ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

4. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਆਰ. ਛਿੱਬਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੈਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ," ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਕਿ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (11) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 251 ਏ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 251A ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:

"251-ਏ (7): ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਿਰਾਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

5. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 252 ਤੋਂ 259 ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਲਟ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 252 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 251-ਏ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਡਿਊਟੀ ਹੈ।

6. ਰਾਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਯਾ ਭਾਦਿਆ, 1962 (2) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 537 (2) (ਗੁਜ); ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ, 1961 (2) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 331 (ਸਾਰੇ) ਅਤੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜੌਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ 1961 (2) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 92 (1) (ਕੇਰ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1961 (2) Cri LJ 331 (All) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 252(2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"ਇਸ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕੋ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਿਤੇ ਵੀ

ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 252 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 251-ਏ ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "

7. 1962 (2) Cri LJ 537 (2) (Guj) ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 69, 70 ਅਤੇ 71 ਕਰੋੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਪੀਸੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (11) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਥਾਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਹੈ, ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ "ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਵਿਖਾਇਆ," ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕੀਤਾ।

8. ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇਬ ਨਾਥ, ਏਆਈਆਰ 1965 ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ 39 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੋਲੇ ਮਿਸਤਰੀ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਪੈਟ 351; ਨੱਥੂਰਾਮ ਦਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਪੰਨਾਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲਾ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਅਸਾਮ 97 ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਸੰਬੰਗੀ ਮੁਦਲੀਆਰ, ਏਆਈਆਰ 1965 ਮੈਡ 31। ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਏਆਈਆਰ 1965 ਮੈਡ 31 ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਲਾਹਨਤਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 540 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਵਾਹ।

ਏਆਈਆਰ 1961 ਅਸਾਮ 97 ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 258 (1) ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੈਟ 351 ਵਿੱਚ, ਜੀ.ਐਨ. ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੇ. ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਖੁਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ. ਜੋਤਿਰਮੇਈ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਬੀਰੇਂਦਰ ਨਾਥ ਪ੍ਰੋਧਨ, ਏਆਈਆਰ 1960 ਕੈਲ 263 ਕਿ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ-

ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1955 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਏਆਈਆਰ 1965 ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਏਜੰਸੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ।

10. ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਅਤਿਅੰਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 540 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ।

ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਉਹੀ ਸੀ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1955 ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 251-ਏ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 7) ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ "ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਸ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 252 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ 'ਤੇ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ-" ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ

ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ, ਅਤੇ "ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ" ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਰਗੇ ਗਵਾਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮੁਰਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ , (1966) 88 ਪਨ ਐਲਆਰ 143=(1966 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 866) ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107/151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ:

"ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਰਝਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

12. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਦਿਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਗੈਰ-ਸੇਵਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ।

ਕਾਪੋਰ, ਜੇ.

13. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

Jatinder Singh, Translator

ਡਿਸਕਲੇਮਰ (ਬੇਦਾਅਵਾ):—ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।